

Daroviti učenici: teorijski pristup i primjena u školi (1. izdanje)

Sažetak

Ova monografija pruža uvid u područje darovitosti ali daje i pregled stanja u području rada s darovitimama u osnovnim školama Republike Hrvatske. Knjiga se sastoji od pet dijelova: Teorijski pristupi darovitosti, Osobine darovite djece, Psihološko savjetovanje u području darovitosti, Stanje, problemi i potrebe u području skrbi o darovitim učenicima u hrvatskom školskom sustavu i Seminar „Unapređivanje identifikacije i rada s darovitim učenicima“. U prvom dijelu (Teorijski pristupi darovitosti) prikazani su modeli koji opisuju darovitost. Prvo je opisana Sternbergova i Zhangova pentagonalna implicitna teorija darovitosti koja navodi kriterije koje osoba treba zadovoljavati da bi bila proglašena darovitom (izvrsnost, rijetkost, pokazljivost, produktivnost i vrijednost). Nakon toga prikazana je podjela definicija i pristupa darovitosti u skladu s Mönksom i Masonom: definicije usmjerene na urođenost, odnosno genetske činitelje, definicije usmjerene na kognitivne modele, definicije usmjerene na postignuće i definicije sa sustavskim pristupom. Za svaku skupinu definicija dan je primjer i komentiran je način na koji taj pristup ima utjecaja na rad s darovitimama u školskoj praksi. Osim toga sugerira se da je u praktične svrhe dobro odabrati i slijediti neki od teorijskih pristupa jer to osigurava koherentnost identifikacijskih procedura i rada s darovitim učenicima. U drugom poglavlju (Osobine darovite djece) naglasak je dan na komponente ličnosti koje pridonose realizaciji darovitosti i na motivaciju kao posredujući činitelj u realizaciji darovitosti. Naime, nadprosječno kognitivno funkcioniranje nužan je ali ne i dovoljan preduvjet za ostvarivanje darovitosti. Opisana su četiri empirijski istražena obilježja ličnosti bitna za ostvarenje potencijala: otvorenost prema novom iskustvu, pojam o sebi, autonomija i otpornost na stres. U ovom poglavlju opisuju se i motivacijski koncepti relevantni za tumačenje darovitosti kao što su: optimalna razina pobuđenosti, potreba za postignućem i samoostvarenjem, osjećaj samodjelotvornosti, uvjerenja o uzrocima uspjeha i neuspjeha, percepcija spolnih uloga i ciljevi povezani s postignućem i ovladavanjem. Zaključuje se kako darovita djeca posjeduju poseban sklop osobina koji uvjetuje i njihove posebne obrazovne potrebe, a na okolini (obiteljskoj i obrazovnoj) je da prepozna i osigura primjereno zadovoljenje tih potreba. Poglavlje Psihološko savjetovanje u području darovitosti opisuje što je to psihološko savjetovanje, navodi preduvjete za uspješno savjetovanje i opisuje osobine uspješnih savjetovatelja. U ovom poglavlju govori se i o važnosti klijentovog povjerenja u savjetovatelja, razlozima za pojavu klijentove nevoljkosti i otpora, načinima pokazivanja otpora, djelotvornim i nedjelotvornim načinima reagiranja na taj otpor, a daje se i popis općih načela savjetodavnog razgovora. U ovom poglavlju govori se o nekim značajkama darovite djece kao moguće populacije klijenata u savjetodavnom procesu. Savjetovanje darovitim potrebno je u trenucima kad uobičajeni mehanizmi suočavanja s teškoćama nisu dovoljni pa stručnjak može pomoći u olakšavanju tegoba i podizanju kvalitete života. Nabrojane su indikacije za psihološko savjetovanje darovite djece i odraslih te najčešće teme u procesu savjetovanja. Klijenti mogu osim darovitim biti i njihove obitelji i učitelji. U četvrtom poglavlju (Stanje, problemi i potrebe u području skrbi o darovitim učenicima u hrvatskom školskom sustavu) dani su neki rezultati anketnog ispitivanja i prikupljenih mišljenja stručnjaka dobivenih u okviru projekta „Unapređivanje identifikacije i rada s nadarenim učenicima kroz sustav osnovnog školstva“. Prikazani su rezultati vezani uz edukaciju učitelja i školskih psihologa za rad s nadarenim učenicima, interesi i preferirani sadržaji takve edukacije, rezultati stanja u identifikaciji i sustavnom praćenju nadarenih učenika, mišljenje o preduvjetima podrške i rada s nadarenima. Poseban dio poglavlja posvećen je sustavu društvene brige i podrške nadarenima. U ovom dijelu opisuje se skrb o nadarenima u kontekstu razvitka Hrvatske, govori se o potrebi razvoja sustava i o posljedicama nepostojanja sustavne brige. Dani su prijedlozi praćenja rada s nadarenima te raspravljani prijedlozi vođenja baza podataka o nadarenoj djeci. Spomenute su i aktivnosti provedene u okviru projekta (edukacija učitelja i školskih psihologa te javni natječaj za dodjelu sredstava školama kao potpora programima rada s nadarenim učenicima). U posljednjem poglavlju prikazane su radionice i predavanja sa provedene edukacije. Seminar je koncipiran u dva dijela pa su tim redosljedom prikazane radionice. U prvom dijelu prikazane su radionice usmjerene na karakteristike darovite djece i identifikaciju darovitim učenika. U nastavku su prikazane radionice koje se bave radom s darovitimama unutar školskog sustava i pružanjem podrške darovitim učenicima.